

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS TARNYBOS STATUTO 65 STRAIPSNIO
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai.

Lietuvos Respublikos vidaus tarybos statute numatytas gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų kompensavimas vidaus tarnybos sistemos pareigūnams, atsižvelgiant į maksimalius gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų dydžius, priklausančius nuo tarnybos vietovės – t. y. jiems mokami butpinigiai. Pasitaiko atvejų, kai tam tikrose tarnybos vietovės savivaldybėse nėra būsto nuomos rinkos pasiūlos ar būsto nuomos rinkos pasiūla neatitinka kokybės kriterijų, taip pat kai dėl šeiminių aplinkybių pareigūnai priversti gyvenamąsias patalpas nuomotis ne tarnybos vietovės savivaldybėse. Vadovaujantis galiojančiu reguliavimu, jiems taikomi ne faktinei vietai Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyti, bet tarnybos vietovės savivaldybei taikytini maksimalūs nuomos išlaidų dydžiai. Esant tokiam reguliavimui, tais atvejais, kai tarnybos vietovės savivaldybei nustatyto gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų dydžio nepakanka nuomos faktinėje gyvenamosios patalpos nuomos vietovėje išlaidoms padengti, tam tikra pareigūnų grupė patiria papildomų išlaidų, o tais atvejais, kai tarnybos vietovės savivaldybei nustatytas kompensuojamas nuomos išlaidų dydis yra didesnis nei faktinės gyvenamosios vietovės rinkos kaina – sudaromos sąlygos piktnaudžiauti nustatyta garantija.

Todėl, siekiant sudaryti palankesnes sąlygas tarybos vietovėje nuosavo būsto neturintiems ir tarnybiniais butais neap rūpintiems pareigūnams išsinuomoti tinkamą būstą faktinėje gyvenamojoje vietovėje, jiems nepatiriant papildomų išlaidų, taip pat užkirsti kelią galimam piktnaudžiavimui butpinigiais pagal faktinės gyvenamosios vietovės būsto nuomos rinkos kainas, parengtas Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto 65 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas).

Panaši gyvenamosios patalpos nuomos išlaidų kompensavimo tvarka nuo 2025 m. sausio 1 d. taikoma profesinės karo tarnybos kariams. Pagal Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymo 63¹ straipsnį profesinės karo tarnybos kariams gyvenamosios patalpos tarnybos vietos savivaldybėje nuomos išlaidos kompensuojamos, jeigu jie, jų šeimos nariai tarnybos vietos savivaldybėje ar kitoje savivaldybėje, nutolusioje nuo tarnybos vietos mažesniu atstumu, negu Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas atstumas, neturi nuosavybės teisę priklausančių, techninius ir higienos reikalavimus atitinkančių gyvenamųjų patalpų ar jų dalies. Tačiau jei dėl būsto nuomos rinkos nebuvimo, būsto nuomos rinkos pasiūlos kokybės ar šeiminių aplinkybių gyvenamosios patalpos nuomojamos kitoje nei tarnybos vietos savivaldybėje, profesinės karo tarnybos kariams gyvenamosios patalpos, nutolusios nuo tarnybos vietos ne didesniu atstumu, nei Vyriausybės arba jos įgaliotos institucijos nustatytas atstumas, išskyrus tuos atvejus, kai nuomojamos gyvenamosios patalpos yra didesniu atstumu, nei profesinės karo tarnybos kario, jo šeimos narių turima nuosavybės teisę priklausanči, techninius ir higienos reikalavimus atitinkanti gyvenamoji patalpa ar jų dalis, nuomos išlaidos kompensuojamos pagal faktinei gyvenamosios patalpos nuomos vietai nustatytus dydžius.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai ir rengėjai.

Įstatymo projektą inicijavo Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko pavaduotojas Laurynas Kasčiūnas. Įstatymo projektą parengė Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos komiteto pirmininko pavaduotojo patarėjas Simonas Klimanskis.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai?

Vadovaujantis vidaus tarnybos statuto 65 straipsnio 4 dalimi, tarnybos vietovėje neturinčiam nuosavybės teise priklausančios tinkamos gyventi vienam asmeniui ar šeimai ir atitinkančios statybos

bei specialiųjų normų (higienos, gaisrinės saugos ir kitų) reikalavimus gyvenamosios patalpos ir tarnybiniu butu neaprūpintam pareigūnui gali būti mokami butpinigiai gyvenamosios patalpos tarnybos vietovėje nuomos išlaidoms ar jų daliai kompensuoti. Maksimalūs butpinigių dydžiai priklauso nuo tarnybos vietovės, taip pat nuo kartu su pareigūnu gyvenančių šeimos narių skaičiaus. Juos tvirtina Vyriausybė arba jos įgaliota institucija, atsižvelgdama į gyvenamųjų patalpų nuomos rinkos kainas.

Pagal 65 straipsnio 5 dalį, jeigu šeimoje yra du pareigūnai (sutuoktiniai) arba kartu gyvena du pareigūnai sugyventiniai (partneriai), turintys teisę gauti butpinigius ir tarnaujantys toje pačioje tarnybos vietovėje, vienam iš jų kompensuojamos vienos gyvenamosios patalpos tarnybos vietovėje nuomos išlaidos, neviršijant Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintų maksimalių butpinigių dydžių.

Taigi, vidaus tarnybos sistemos pareigūnams butpinigiai mokami gyvenamosios patalpos tarnybos vietovėje nuomos išlaidų kompensacijai. Tačiau jeigu dėl objektyvių šeiminių priežasčių ar nesant galimybės išsinuomoti gyvenamosios patalpos tarnybos vietovėje pareigūnas norėtų išsinuomoti būstą kitoje savivaldybėje, jis butpinigių negautų, o nuomos išlaidas tektų mokėti iš asmeninių lėšų.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

Įstatymo projektu keičiamo Vidaus tarnybos statuto 65 straipsnio 4 dalyje siūloma nustatyti, kad jei dėl būsto nuomos rinkos nebuvimo, būsto nuomos rinkos pasiūlos kokybės ar šeiminių aplinkybių gyvenamosios patalpos nuomojamos kitoje savivaldybėje nei tarnybos vietovė, pareigūnams gyvenamosios patalpos, išskyrus tuos atvejus, kai nuomojamos gyvenamosios patalpos yra didesniu atstumu, nei pareigūno, jo šeimos narių turima nuosavybės teise priklausanti tinkama gyventi vienam asmeniui ar šeimai ir atitinkanti statybos bei specialiųjų normų (higienos, gaisrinės saugos ir kitų) reikalavimus gyvenamoji patalpa, nuomos išlaidos kompensuojamos pagal faktinei gyvenamosios patalpos nuomos vietovei nustatytus dydžius. 65 straipsnio 5 dalyje siūloma nustatyti, kad tokia tvarka būtų taikoma ir pareigūnų šeimoms, kai abu pareigūnai tarnauja toje pačioje tarnybos vietovėje, vienam iš jų kompensuojant vienos gyvenamosios patalpos nuomos išlaidas. Tai sudarys palankesnes galimybes pareigūnams, kurie tarnybos vietovėje neturi nuosavybės teise priklausančio būsto, išsinuomoti tinkamą būstą, kai nėra galimybių to padaryti tarnybos vietovėje.

Siūloma, kad teikiamas Įstatymo projektas įsigaliotų 2026 m. liepos 1 d.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Priėmus Įstatymo projektą neigiamų pasekmių nenumatoma. Priešingai, bus sudarytos palankesnės galimybės pareigūnams išsinuomoti būstą, kai nėra galimybių to padaryti tarnybos vietovėje, nuomos išlaidų kompensavimui mokant butpinigius, priklausančius nuo vietovės, kurioje nuomojamas būstas.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Priimtas Įstatymo projektas neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Galima priimto įstatymo įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Įstatymas neturės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

8. Įstatymo projekto atitiktis strateginio lygmens planavimo dokumentams.

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą: kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus Įstatymo projektą, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka?

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte nėra sąvokų ar jas įvardijančių terminų, kuriuos reikėtų įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus?

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Įstatymo įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymo projektą, Vyriausybė iki 2026 m. birželio 30 d. turės pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimą Nr. 1300 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto įgyvendinimo“.

Vidaus reikalų ministras iki 2026 m. birželio 30 d. turės pakeisti Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2024 m. gegužės 16 d. įsakymą Nr. 1V-344 „Dėl Butpinigių vidaus tarnybos sistemos pareigūnams skyrimo ir mokėjimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)?

Įstatymui įgyvendinti reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Nėbuvo gauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas ir sritis.

„Pareigūnai“, „tarnybos vietovė“, „gyvenamosios patalpos“, „gyvenamųjų patalpų nuoma“, „butpinigiai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Nėra.

Teikia Seimo narys Laurynas Kasčiūnas, Laurynas.Kasciunas@lrs.lt